

BOSNA I HERCEGOVINA
REPUBLIKA SRPSKA
VRHOVNI SUD REPUBLIKE SRPSKE
Broj: 71 0 Rs 242379 20 Rev
Banjaluka, 23.3.2021. godine

Vrhovni sud Republike Srpske u Banjaluci u vijeću sastavljenom od sudija: Violande Šubarić, kao predsjednika vijeća, Biljane Tomić i Gorjane Popadić, kao članova vijeća, u pravnoj stvari tužitelja N.G. iz B., kojeg zastupa punomoćnik V.R., advokat iz B.L., protiv tuženog JZU U.k.c. RS, B., koga zastupa punomoćnik S.Š., zaposlenik tuženog, radi zaštite prava iz radnog odnosa, odlučujući o reviziji tužitelja izjavljenoj protiv presude Okružnog suda u Banjaluci, broj: 71 0 Rs 242379 19 Rsž od 30.9.2019. godine, na sjednici održanoj dana 23.3.2021. godine, donio je:

PRESUDU

Revizija se odbija.

Obrazloženje

Presudom Osnovnog suda u Banjaluci, broj: 71 0 Rs 242379 16 Rs od 02.11.2018. godine, poništeno je rješenje tuženog broj: ... od 18.02.2016. godine i rješenje direktora tuženog broj: ... od 06.4.2016. godine.

Obavezan je tuženi da tužitelja vrati na rad, rasporedi na radno mjesto doktora medicine u Klinici za bolesti uha, grla i nosa ili na druge poslove koji odgovaraju njegovim stručnim i radnim sposobnostima.

Obavezan je tuženi da tužitelju nadoknadi štetu u vidu neisplaćenih plata, u mjesečnim iznosima i sa pripadajućim kamatama, bliže navedenim u izreci prvostepene presude, za period od aprila 2016. do jula 2018. godine i da izvrši uplatu doprinosa na dosuđene iznose plata, Fondu ..., za period od 07.4.2016. godine do dana presuđenja, dok je odbijen zahtjev za uplatu doprinosa za period od presuđenja do vraćanja na posao.

Tuženi je obavezan da tužitelju nadoknadi troškove parničnog postupka u iznosu od 1.503,75 KM, sa zakonskom zateznom kamatom od dana presuđenja do isplate.

Presudom Okružnog suda u Banjaluci, broj: 71 0 Rs 242379 19 Rsž od 30.9.2019. godine, žalba tužene je uvažena i prvostepena presuda preinačena tako da su odbijeni svi zahtjevi tužitelja.

Blagovremenom revizijom tužitelj pobija drugostepenu odluku zbog povrede zakonskog i ustavnog prava na rad, povrede odredaba parničnog postupka i pogrešne primjene materijalnog prava. Predlaže da se revizija uvaži i osporena presuda preinači tako da se žalba tuženog odbije i prvostepena presuda potvrdi u cjelini, uz obavezu tuženog da mu naknadi i troškove sastava revizije.

Tuženi, u odgovoru, predlaže da se revizija odbije kao neosnovana.

Revizija nije osnovana.

Tužitelj je pokrenuo ovaj postupak tužbom od 18.7.2016. godine, sa zahtjevom da se ponište odluke tuženog na osnovu kojih mu je prestao radni odnos, da se obaveže tuženi da ga vrati na posao i rasporedi ga na radno mjesto doktora medicine u Klinici za bolesti uha, grla i nosa ili na druge poslove koji odgovaraju njegovim stručnim i radnim sposobnostima, te da mu isplati naknadu plate, koju bi ostvario da nije došlo do prestanka radnog odnosa, i izvrši uplatu doprinosa Fondu ...

Na osnovu rezultata dokaznog postupka i nespornih navoda parničnih stranaka utvrđeno je da je tužitelj kod tuženog, na Klinici za bolesti uha, grla i nosa sa maksilofacijalnom hirurģijom, zasnovao radni odnos, najprije na određeno vrijeme, na osnovu rješenja generalnog direktora od 28.12.2005. godine. Zatim je na osnovu rješenja istog organa od 15.3.2006. godine primljen u radni odnos na neodređeno vrijeme i raspoređen na mjesto ljekara opšte medicine-sekundarca (ljekar bez specijalizacije). Povodom regulisanja radnopravnog statusa tužitelja između parničnih stranaka je, prema dokumentaciji iz spisa, zaključen ugovor o radu na neodređeno vrijeme broj: ... od 07.8.2007. godine, zatim ugovor o radu na neodređeno vrijeme broj: ... od 01.9.2008. godine i ugovor o radu na neodređeno vrijeme broj: ... od 01.6.2010. godine.

U međuvremenu, rješenjem Ministarstva broj: ... od 31.8.2007. godine, tužitelju je odobrena specijalizacija iz otorinolaringologije, u trajanju od 48 mjeseci (što podrazumjeva njeno okončanje sa 31.8.2011. godine) i uz obavezu tuženog da snosi troškove specijalizacije. Ugovorom o specijalizaciji, broj: ... od 12.9.2007. godine koji su zaključili tužitelj i tuženi, dogovoreno je: da će tužitelj u roku i na način utvrđen Pravilnikom o specijalizacijama zdravstvenih radnika („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 61/01; 79/02; 2/03; 53/05) obaviti specijalistički staž i položiti specijalistički ispit (član 2. ugovora); da će za vrijeme staža tuženi isplaćivati tužitelju platu i druge naknade predviđene ugovorom o radu, kao i troškove vezane za obavljanje specijalizacije (član 3.); da će tuženi, po završetku specijalizacije i nakon položenog specijalističkog ispita, tužitelja rasporediti na radno mjesto prema stručnoj spremi i radnoj sposobnosti (član 5.); da će tužitelj, po završetku specijalizacije, ostati u radnom odnosu kod tuženog najmanje onoliko vremena koliko je trajao specijalistički staž (član 6.); da će tužitelj, tuženom nadoknaditi sve troškove koje je tuženi imao, kao i plate i naknade koje je primao za vrijeme specijalizacije, ako prekine specijalizaciju, ako mu prestane radni odnos prije isteka roka iz člana 6. ugovora i ako nakon obavljenog specijalističkog staža, u roku od 12 mjeseci, ne položi specijalistički ispit (član 7.); da će mu prestati radni odnos kod tuženog ako prekine specijalizaciju ili ako nakon isteka specijalističkog staža u roku od 12 mjeseci ne položi specijalistički ispit (član 8. ugovora).

Nije sporno da je tužitelju, na njegovo traženje i na zahtjev tuženog, nadležno Ministarstvo nekoliko puta odobravalo produženje specijalizacije – najprije za period od 12.9.2011. do 12.3.2012. godine, zatim od 13.3. do 15.8.2012. godine i od 15.8. 2012. do 19.8.2014. godine. Tužitelj je, povodom traženja tuženog da se izjasni o toku i planu okončanja specijalizacije, podneskom od 10.12.2014. godine obavijestio ga, da je od devet kolokvijuma položio pet, a da će ostale položiti u roku od tri mjeseca. Na ponovno traženje tuženog, tužitelj je podneskom od 28.5.2015. godine odgovorio da je „u završnom polaganju zadnjih kolokvijuma pred izlazak na ispit“, a nakon sastanka održanog sa specijalizantima, obavijestio je tuženog, podneskom od 11.02.2016. godine, da će u roku od pet mjeseci izaći na specijalistički ispit i da će navedeni period iskoristiti za polaganje 4 nepoložena kolokvijuma. Tužiteljev mentor je, aktom od 22.6.2015. godine, obavijestio tuženog da tužitelj nije ispunio uslove za polaganje specijalističkog ispita, da je od predviđenih devet položio šest kolokvijuma, pa iako je savladao većinu praktičnih vještina, da još nije osposobljen za samostalni rad.

Rješenjem broj: ... od 18.02.2016. godine tužitelju je otkazan Ugovor o radu broj: .. od 01.6.2010. godine, jer nije položio specijalistički ispit iz otorinolaringologije, utvrđeno mu je

pravo na otkazni rok i pravo na otpremninu, te obaveza da vrati naknade plata i druge naknade koje je primao za vrijeme specijalizacije. Odlukom generalnog direktora tuženog broj: ... od 06.4.2016. godine, odbijena je njegova žalba izjavljena protiv ovog rješenja.

Kod ovakvog činjeničnog stanja, nakon što je financijskim vještačenjem, po vještaku ekonomske struke, utvrdio koliko bi iznosila plata tužitelja da nije došlo do prestanka radnog odnosa, uz obrazloženje da se ne mogu dovesti u vezu prava tužitelja po osnovu rada, koja su regulisana Ugovorom o radu i njegova prava i obaveza iz Ugovora o specijalizaciji, i da odredbama Ugovora o radu koji su zaključile parnične stranke, a ni odredbama Zakona o radu, član 179. ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj: 1/16 i 66/18 – u daljem tekstu: ZR) nije ugovoreno, odnosno propisano da nepolaganje specijalističkog ispita, predstavlja razlog za otkaz ugovora o radu, prvostepeni sud usvaja zahtjev tužitelja za poništenje spornih odluka tuženog, slijedom čega udovoljava i ostalim zahtjevima, temeljem odredbe člana 189. ZR.

Odlučujući o žalbi tuženog, prihvatajući činjenična utvrđenja prvostepenog suda, drugostepeni sud nalazi, da se rješenje od 15.3.2006. godine kojim je tužitelj primljen u radni odnos na neodređeno vrijeme na mjesto ljekara opšte medicine-sekundarca (ljekar bez specijalizacije) i Ugovori o radu na neodređeno vrijeme, koji su kasnije zaključeni, ne mogu cijeliti odvojeno od Ugovora o specijalizaciji, kojim je tužitelj upućen na specijalizaciju iz otorinolaringologije, oblasti medicine iz osnovne djelatnosti Klinike za liječenje bolesti uha, grla i nosa, u kojoj je i zasnovao radni odnos, pa kako nije ispunio obaveze preuzete Ugovorom o specijalizaciji, da mu je s pravom otkazan ugovor o radu što čini neosnovanim sve njegove zahtjeve za čije ostvarenje je pokrenuo ovu parnicu. Odluku temelji na odredbama člana 206. i 179. stav 1. tačka 1) ZR, te odredbama Zakona o zdravstvenoj zaštiti ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 106/09 i 44/15 – u daljem tekstu: ZZZ) i odredbama Pravilnika o planu i programu specijalizacije i supspecijalizacije ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 2/14 – u daljem tekstu: Pravilnik).

Odluka drugostepenog suda je pravilna i navodima revizije nije dovedena u bilo kakvu sumnju.

Radni odnos se zasniva ugovorom o radu koji ima u vidu odredba člana 32. stav 1. ZR, ali radnik ostvaruje prava i izvršava obaveze iz radnog odnosa danom stupanja na rad (član 36. ZR). Ugovor o radu je klasični institut obligacionog prava, koji je našao široku primjenu u radnom pravu. U obligacionopravnom smislu, ugovorom o radu radnik iznajmljuje, na neodređeno ili određeno vrijeme, svoje radne sposobnosti poslodavcu, koji mu, za uzvrat, plaća određenu zaradu, pri čemu se među njima uspostavlja i propisima uređen radni odnos ispunjen pravima, obavezama i odgovornostima. Ugovor o radu postao je centralni institut radnog prava, jer se njime zasniva radni odnos. Ali, on nije samo akt zasnivanja nego i uređivanja radnog odnosa. Kao akt uređivanja radnog odnosa, ugovor o radu ima normativno dejstvo, jer određuje sadržinu prava, obaveza i odgovornosti svakog zaposlenog i svakog poslodavca.

Forma i sadržina ugovora o radu regulisana je odredbom člana 35. ZR. Ugovorom o radu mogu da se ugovore i druga prava i obaveze koja nisu uređena odredbama ZR i opštim aktom (pa tako i specijalizacija), kako proizlazi iz člana 35. stav 5. ZR. Sadržaj ugovora o radu može se mijenjati (kao i svaki drugi ugovor) tokom trajanja radnog odnosa saglasnošću volja potpisnika. Odredbama ZR nije zabranjeno da se prava, obaveze i odgovornosti ugovarača u toku trajanja rada regulišu još nekim ugovorom (kao ugovor o specijalizaciji), a ne samo ugovorom o radu na neodređeno (ili određeno) vrijeme.

Odredbom člana 53. stav 1. ZR propisano je da poslodavac može radnika uputiti na određene oblike stručnog osposobljavanja i usavršavanja (tako i na specijalizaciju), u skladu sa zahtjevima i potrebama radnog mjesta, a posebno kada dođe do usvajanja i primjene novih metoda u organizaciji i tehnologiji rada. Specijalizacija zdravstvenog radnika i zdravstvenog saradnika sa visokim obrazovanjem je poseban vid stručnog usavršavanja koji se organizuje u cilju osposobljavanja za obavljanje specijalističkih poslova u određenoj oblasti zdravstvene zaštite (član 89. stav 1. ZZZ). Rješenje o odobravanju, prestanku, prekidu ili produženju specijalizacije, donosi Ministar na zahtjev zdravstvene ustanove (član 90. stav 7. i član 90a. stav 6. ZZZ). Tako propisuju i odredbe član 2, 13, 14 i 23. Pravilnika. Uz zahtjev za odobravanje specijalizacije za nekog zdravstvenog radnika, zdravstvena ustanova mora, pored ostalog, priložiti i potvrdu da je kandidat u radnom odnosu sa punim radnim vremenom u toj zdravstvenoj ustanovi (član 14. stav 1. tačka j) Pravilnika).

U konkretnom slučaju, saglasno rješenju Ministarstva od 31.8.2007. godine, tuženi je tužitelju koji je bio kod njega zaposlen, omogućio stručno usavršavanje - specijalizaciju iz oblasti otorinolaringologije. Naime, tužitelj kao zaposleni zdravstveni radnik (bez čega, saglasno naprijed izloženom, ne bi ni mogao ostvariti pravo na specijalizaciju) i tuženi kao poslodavac, su svoje odnose povodom upućivanja tužitelja na specijalizaciju, uredili zaključenim ugovorom o specijalizaciji, prema čijim odredbama je specijalizacija trebala biti završena do 31.8.2011. godine, koji rok je kasnije produžavan. Navedeni ugovor je izraz slobode ugovaranja, u smislu odredbe člana 10. Zakona o obligacionim odnosima („Službeni list SFRJ“ broj: 29/78, 39/85, 45/89, 57/89 i „Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 17/93, 3/96, 39/03 i 74/04 – u daljem tekstu: ZOO), a po svom sadržaju, saglasno naprijed izloženom, predstavlja svojevrsan ugovor o radu, odnosno dopunu takvog ugovora, kojim se uređuje radnopravni status tužitelja, odnosno prava i obaveze ugovarača u vezi sa odobrenom specijalizacijom. Tužitelj je navedeni ugovor potpisao svojom slobodnom voljom (tokom postupka pred nižestepenim sudovima nije tvrdio suprotno, niti je u tom pravcu izvodio dokaze). Njegovim odredbama nisu utvrđeni nepovoljniji uslovi rada za tužitelja od onih propisanih zakonom. Štaviše, omogućeno mu je napredovanje u poslu u vidu specijalizacije. Prema tome, taj ugovor nije protivan odredbama ZOO, a ni odredbama ZR, niti nekim drugim prinudnim propisima, kako pokušava prikazati revident i to samo u pogledu njegove odredbe (član 8.) koja reguliše prestanak radnog odnosa.

Odredbe navedenog ugovora u toku njegovog trajanja (dugi niz godina i duže od prvobitno utvrđenog roka) su se u svemu izvršavale. Tužitelj je obavljao specijalizaciju, primao platu ili naknadu plate, nema dokaza, niti tužitelj to tvrdi, da ga je tuženi u bilo čemu sprečavao ili usporavao da specijalizaciju privede kraju.

Dakle, tuženi je u cjelini ispunio svoje ugovorne obaveze, a tužitelj nije. Nije okončao specijalizaciju i položio specijalistički ispit. Na taj način su se ispunili uslovi, ugovoreni saglasnošću volja tužitelja i tuženog koja je materijalizovana u odredbi člana 8. Ugovora o specijalizaciji, za prestanak radnog odnosa tužitelja kod tuženog.

Konačno, ponašanje tužitelja – koji u tako dugom vremenskom periodu (od 2007. godine, kada je upućen na specijalizaciju do 2016. godine, kada je pokrenut ovaj spor) nije uspio okončati specijalistički staž i položiti sve kolokvijume i specijalistički ispit – može se kvalifikovati kao neostvarivanje rezultata rada iz kojeg razloga poslodavac, prema odredbi člana 179. stav 1. tačka 1) ZR, može radniku otkazati ugovor o radu. Pri tome je tuženi, prije otkazivanja ugovora o radu – tražeći od tužitelja da se izjasni o toku i planu okončanja predmetne specijalizacije i uzimanjem u obzir odgovora koje mu je tužitelj dostavljao povodom

tih traženja (kako je naprijed opisano u navođenju činjeničnog osnova na kojem su temeljene nižestepene odluke), proveo i proceduru, koju ima u vidu odredba člana 181. ZR, koju spominje revident.

Kod naprijed izloženog, ni ostali revizioni navodi nisu mogli ishoditi drugačiju odluku, zbog čega je odlučeno kao u izreci, na osnovu odredbe člana 248. Zakona o parničnom postupku („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 58/03; 85/03; 74/05; 63/07; 49/09 i 63/13).

Predsjednik vijeća
Violanda Šubarić

Za tačnost otpravka ovjerava
Rukovodilac sudske pisarnice
Biljana Ačić